

ÖĞRETİM ZAMANININ ETKİLİLİĞİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞÜNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF TEACHING TIME ACCORDING TO THE TEACHER'S VIEW

Ayşe Gül DANACI¹, Büşra BAŞARAN², Süleyman ŞAYIR³, Serdar AKDEMİR⁴

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

21.01.2023

Kabul Tarihi

24.02.2023

Anahtar Kelimeler

Öğretmen,
Öğretim zamanı,
Etkililik

Özet

Öğretim süresi kavramı dünyada ve Türkiye’de önemli bir konu olarak kabul edilmektedir. Öğretim süresine ilişkin kararlar, eğitim için ulusal öncelikleri ve tercihleri ve çocukların hangi yaşta hangi konulara devam edeceğini etkiler. Öğrencilerin öğrenme ihtiyaçları ve öğretim süresinin etkili kullanımı, eğitim politikasının ele aldığı temel konulardır. Öğretim süresinin müfredata göre dağılımı, eğitim politikası önceliklerinin okul düzeyinde eğitime entegre edildiği bir araçtır. Bu bağlamda, politika yapıcılar ve araştırmacılar, öğrenmeyi artıran eğitim etkinliklerinin düzenlenmesi veya düzenlenmesi gerektiğini anlamaya çalışmışlardır. Eğitim sürecindeki en değerli kaynak öğrencinin öğrenme zamanı olarak bilinmektedir. Çalışmada 185 öğretmen ile anket uygulaması yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 46-60 yaş aralığının puanları daha yüksektir. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre evlilerin puanları daha yüksektir.

Article Info

Received

21.01.2023

Accepted

24.02.2023

Keywords

teacher,
Teaching time,
Effectiveness

Abstract

The concept of teaching time is accepted as an important issue in the world and in Turkey. Decisions about teaching time affect national priorities and preferences for education and what subjects children attend at what age. Students' learning needs and effective use of teaching time are key issues addressed by education policy. The distribution of teaching time by curriculum is a tool by which education policy priorities are integrated into education at school level. In this context, policy makers and researchers have tried to understand that educational activities that increase learning should be organized or regulated. The most valuable resource in the educational process is known as the learning time of the student. In the study, a questionnaire was applied with 185 teachers. According to the results of the analysis, it was determined that the effectiveness of teachers' teaching time showed a statistically significant difference in terms of age. The scores of the 46-60 age range are higher than the average scores. It was determined that the effectiveness of teachers' teaching time showed a statistically significant difference in terms of marital status. Compared to the average scores, married people have higher scores.

¹ Ahmet Haluk Dursun İlkokulu, İstanbul, e-mail: gulaysem85@gmail.com, ORCID: 0009-0005-7898-4673 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

² İTO Şehit Er Dursun Sıvaz İlkokulu, İstanbul, e-mail: busra-1907-93@hotmail.com, ORCID: 0009-0004-1107-757X

³ Ticaret Borsası İlkokulu, İzmir, e-mail: sayir.suleyman76@gmail.com, ORCID: 0009-0000-3834-1159

⁴ Şehit Cesur İlkokulu, İzmir, e-mail: akdemirserdar35@gmail.com, ORCID: 0009-0007-4462-9694

1. GİRİŞ

Öğretim süresiyle ilgili ana fikir, bir öğrencinin çalışmak için ne kadar çok zaman harcarsa o kadar başarılı olacağıdır. Bu bağlamda öğretim süresi kavramı bazı araştırmacılar tarafından açık ve genel kabul görmüş bir kavram olarak kabul edilmiş ve bilimsel olarak ilgisiz bulunmuştur. Bu bağlamda öğretim süresi ile ilgili araştırma sonuçlarının bir araştırma sonucu olarak değil idealler olarak görülmesi gerektiği fikri ortaya atılmıştır. Berliner'e (1978) göre öğretim süresi, biyolojideki homeostaz, psikolojideki pekiştirme veya fizikteki yerçekimi kavramıyla aynı bilimsel statüye sahiptir. Mevcut araştırmalar, öğrencinin yetenek ve motivasyon düzeyi ne olursa olsun, kaliteli öğretim için harcanan öğretim süresinin öğrenci başarısını etkileyebileceğini göstermektedir.

Berliner'e (1978) göre öğrencilerin akademik başarıları sadece sayılarla değil, öğrenim süresiyle de ölçülebilir. Öğretim süresi, öğrenci başarısının analizi ve ölçülmesi gibi süreçleri anlamak, tahmin etmek ve kontrol etmek için fırsatlar sunar. Literatürde öğretim süresinin akademik başarıya etkisi ile ilgili farklı araştırmalar yapılmıştır. Lomax ve Cooley (1979), öğretim süresinin öğrenci başarısını etkileyen bir değişken olduğunu belirtmişlerdir. Farbman (2015), okuldaki akademik başarıyı etkileyen faktörler üzerine yaptığı araştırmasında, öğretim süresinin akademik başarıyı etkileyen bir faktör olduğu sonucuna varmıştır. Lavy'nin (2015) PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) başarı ile ilgili araştırmasının sonuçlarına göre, öğretim süresinin öğrenci başarısı üzerinde önemli bir etkisi vardır.

Öğrencilerin akademik başarısı, öğretim süresi boyunca derste edindikleri bilgi ve becerilerle ilişkilidir. Ders çalışmamak, işsizliğin artmasının yanı sıra, bireyin kişisel refahını ve toplumda aktif rol oynamasını engelleyebilir. Bu durum dezavantajlı öğrencileri oldukça olumsuz etkilemektedir. Öğretim sürecinde gerekli bilgi ve becerileri kazanamayan öğrenciler büyük bir zaman kaybı yaşamakta ve bu durum bireyin geleceğini olumsuz etkilemektedir. Bu durumda okulda öğretim süresinin etkili kullanılması önemlidir.

1.1. Doğrudan Öğretim ve Öğretim Dışı Zaman

Öğretmenlerin okullarda öğrencileri değerlendirmek, ödevleri kontrol etmek, sınıfa hazırlanmak, hizmet içi eğitim ve atölyeler gibi müfredat dışı etkinliklerine karşı doğrudan öğretime harcanan zamanın oranı ülkeden ülkeye değişir. Sınıftaki düzenli ders dışı etkinliklere ek olarak, öğretmenler bazen ders dışı etkinliklere, gelecekteki öğretmen eğitimine ve okul içindeki ve dışındaki idari etkinliklere katılmak için gönüllü olurlar. Çoğu

ülkede benzer faaliyetler için büyük miktarda öğretim süresi harcanmaktadır. 24 ülkede, öğretim süresinin ortalama %43'ü doğrudan öğretime harcanırken, Japonya, Polonya ve Türkiye'de %35'ten azı harcanmaktadır. Bu oran İskoçya'da %63, Kolombiya'da ise %75'tir. İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ortaokul öğretmenleri zamanın yarısını ders vermeye ayırsa da İspanya'daki öğretmenler 713 saat ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki öğretmenler 966 saat ders veriyorlar. Yalnızca Şili, İsrail, Letonya, İskoçya (Birleşik Krallık) ve İspanya gibi ülkelerde öğretmenler zamanlarının en az %50'sini öğretime ayırmaktadır (OECD, 2017).

1.2. Ayrılmış Öğretim Zamanı ve Akademik Başarı

Öğretim süresi rezervi, Berliner (1978) tarafından geliştirilmiştir. Buna göre öğrenci başarısı, ayrılan öğretim süresi veya görevlere harcanan süre ile yakından ilişkilidir (Berliner, 1978). Ayrılmış öğretim süresi, okulun veya öğretmenin öğretime ayırdığı veya müfredatta belirlenen öğretim süresini belirleyebildiği belirli bir süredir (Cotton, 1989). Ayrılan öğretim süresi, okulda planlanan eğitim programının uygulandığı yıl içindeki öğretim saatlerinin toplamıdır (Kamens ve ark., 1996).

Ayrılmış öğretim süresi, öğrencinin okulda veya günlük çalışma sırasında olması gereken süre olarak da tanımlanabilir. Bu bağlamda öğretime ayrılan zaman, kursta öğretime ayrılan gün sayısı, günlük ders sayısı ve kursun saati olarak düşünülebilir (Cotton, 1989). Çalışma için belirli bir çalışma süresi belirlenir, çalışma süresinin küçük bir kısmı öğretim dışı faaliyetlere (teneffüs, öğle yemeği, sınıf değiştirme vb.) ayrılır ve çoğu belirlenen hedeflere göre belirlenir (Bright, 1988). Burada okul süresi, okulda geçirilen süreyi ifade etmekte ve yılın tüm okul günlerinin veya bir günün ders saatlerinin toplamını ifade etmektedir. Ders zamanı ise okulda sınıfta geçirilen süreyi ifade eder (öğle yemeği, teneffüs, dersler arası geçişler gibi süreçler hariç) (Cotton, 1989).

1.3. Araştırmanın Önemi

Zamanın geri getirilemeyeceğini göz önünde bulundurarak, hedeflerimize ulaşmak için bu zamanı olabildiğince verimli kullanmamız gerekir. Yapılan araştırmalarda öğretim süresinin öğrenci öğrenmesi üzerinde etkili olduğu ancak etkili kullanılamadığı, farklı etkenler nedeniyle kaybolduğu, öğretim süresinin daha nitelikli veya etkili kullanılabildiği söylenebilir. Dolayısıyla eğitim sistemi, eğitim politikası, müfredat, öğretim yöntemleri ve öğretmen yetiştirme konularında bazı bulguların eğitimde karar vericilere sunulabileceği düşünülmektedir. Okullarda öğretim süresinin etkililiğine ilişkin mevcut durumun

belirlenmesi, öğretim süresinin daha etkin kullanılması için neler yapılabileceği konusunda bilgi verilmesi açısından önemli görülmektedir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı öğretmenler açısından öğretim zamanı etkililiğinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerle anket uygulaması yapılmıştır.

1.5. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi: öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği kişisel özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterir mi? şeklindedir.

1.6. Alt Problemler

1. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği eğitim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği okuldaki görev süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği meslekteki görev süresine göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Çalışma betimsel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiği ile demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yönteme göre araştırılan bir olay, kişi veya nesnenin bağlamı ve doğası anlatılmaya çalışılır (Karasar, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 - 2023 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Sultanbeyli ve İzmir ili Bayraklı ilçelerindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 185 öğretmen yer almıştır. Tablo 1'de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	Kadın	Erkek	f	%
	f	f		
	122	63	185	100

Tablo 1'e göre kadın katılımcı sayısı 122, erkek katılımcı sayısı 63 olmak üzere toplam katılımcı sayısının 185 olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğretim Zamanının Etkililiği Ölçeği: Öğretim Zamanının Etkililiği Ölçeğinin geliştirilme sürecinde katılımcıların görüşlerine ve literatüre dayalı olarak 36 maddelik soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan form uzman görüşüne sunulmuş ve dört maddenin havuzdan çıkarılmasına karar verilmiştir. 32 maddelik ölçek Türkçe dil uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve dil açısından gerekli düzenlemeler yapılmıştır. 32 maddelik ölçekten oluşan ön uygulama 100 kişiye uygulanmıştır.

Öğretim Zamanının Etkililiği Ölçeğine yönelik gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğe ilişkin KMO değerinin .86, Bartlett's (X²) katsayısının 2046.4 (p < .001) olduğu görülmektedir. Alınan sonuçlar ölçeğin açımlayıcı faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ölçeğe uygulanan AFA sonuçlarına göre ölçek maddelerinin yönetsel düzenleme (Örnek madde: Öğrencinin dikkatini çekmekte etkili yöntemler kullanırım.) ve kavramsal düzenleme (Örnek madde: Öğrencinin seviyesine uygun sorular sorarım.) boyutları olmak üzere iki faktörde toplandığı görülmüştür. Ancak, ölçeğin 7 maddesinin faktör yüklerinin uygun şekilde dağılım göstermediği görülmüştür. Bu nedenle bu maddeler ölçekten çıkarılarak kalan 25 madde değerlendirmeye alınmıştır.

Böylece 25 maddeye uygulanan AFA sonuçlarına göre 13 madde yönetsel düzenleme (1-13) ve 12 madde de (14-25) kavramsal düzenleme boyutunda yer almıştır. Yönetsel düzenleme boyutunun faktör yük değerinin .30 ile .73 arasında değiştiği, Cronbach Alpha katsayısının .86 olduğu görülmektedir ve iki boyutun birlikte toplam varyansın % 48.2'sini açıkladığı görülürken, kavramsal düzenleme boyutunun faktör yük değerinin .60 ile .82 arasında değiştiği, Cronbach Alpha katsayısının .93 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Oluşturulan anketler Google form üzerinden katılımcılara uygulanmıştır.

2.5. Veri Analizi

SPSS 26.00 programıyla yapılan analizlerde değişken sayısına göre T-testi ve Anova testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Öğretim Zamanı Etkililiğinin Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	F	p
Öğretim zamanı etkililiği	25-35	73	4,4033	,52420	4,106	,018
	36-45	73	4,4449	,40403		
	46-60	39	4,6472	,31668		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Ortalama puanlara göre 46-60 yaş aralığının puanları daha yüksektir.

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretim Zamanı Etkililiğinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Öğretim zamanı etkililiği	Kadın	122	4,4980	,43978	1,137	,212
	Erkek	63	4,4190	,46286		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin medeni duruma göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Öğretim Zamanı Etkililiğinin Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
Öğretim zamanı etkililiği	Evli	134	4,5003	,36928	1,439	,012
	Bekar	51	4,3945	,60653		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0,05$). Ortalama puanlara göre evlilerin puanları daha yüksektir.

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin eğitim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğretim Zamanı Etkililiğinin Eğitim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Eğitim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
Öğretim zamanı etkililiği	Lisans	152	4,4824	,43515	,731	,273
	Yüksek Lisans	33	4,4194	,50756		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > 0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin okulda görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Öğretim Zamanı Etkililiğinin Okulda Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

	Okulda Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
Öğretim zamanı etkililiği	1-5 yıl	104	4,3965	,48984	2,626	,052
	6-10 yıl	38	4,5284	,41310		
	11-20 yıl	31	4,5690	,36525		
	21 yıl ve üzeri	12	4,6833	,18406		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > 0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin meslekte görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Öğretim Zamanı Etkililiğinin Meslekte Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

	Meslekteki Kıdem	n	Ort.	ss	F	p
Öğretim zamanı etkililiği	1-5 yıl	30	4,4120	,63975	2,111	,100
	6-10 yıl	44	4,3682	,43276		
	11-20 yıl	61	4,4793	,41694		
	21 yıl ve üzeri	50	4,5872	,33019		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Eğitimi planlarken geleneksel planlama yerine stratejik planlamanın tercih edilmesinin eğitimin kalitesini artıracakı söylenebilir. Stratejik planlamanın, değişen ortamlara ulaşmak ve uyum sağlamak için amaç ve yöntemlerin belirlenmesinde etkili olduğu belirtilmektedir. Geleneksel planlama girdi odaklıdır, teknoloji odaklıdır ve düzenli odaklanma, doğrusal planlama, kesin uygulama, uygunluk izleme ve belge tabanlı planlama gibi süreçleri içerir. Ayrıca stratejik planlamada sonuç odaklı, katılımcı yönetim, değişim ve yinelemeli planlama, esnek uygulama, performans izleme gibi süreçler gözlemlenmekte ve daha çok planın parçasına odaklanılmaktadır. Okula kayıt koşulları, çalışma-eğitim gün sayısı, sınav sistemi vb. öğretim süresini etkileyen faktörler.

Eğitim sistemi, müfredat ve içerik, dinlenme zamanı, tatiller, okul yönetimi ve öğretmen sistemi, kullanılan öğretim yöntemleri, okul teftiş sistemine göre eğitime zaman ayırma, öğretim süresinin etkin kullanımını etkiler. Okulun programından kaynaklanan öğretmen sorunları, öğretim yöntem ve yöntemleri, sınıf yönetimi ve öğretme ve öğrenmeye harcanan zaman, hizmet öncesi öğretim ve eğitim, disiplin sorunları veya okulun disiplin sistemi gibi faktörler öğretim süresini etkiler. Çalışmada 135 öğretmenle anket uygulaması yapılmıştır. Anket sonuçları aşağıdaki gibidir:

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 46-60

yaş aralığının puanları daha yüksektir. Türkan'ın (2018) araştırmasında da öğretmenlerin zaman yönetimi becerileriyle ileri yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, Çubukçu ve Girmen'in (2008) kadın öğretmenlerin sınıf yönetiminde öğretim sürecini planlamaya daha fazla dikkat ettiklerini belirten araştırma sonucuyla farklılık gösterdiği belirtilebilir.

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre evlilerin puanları daha yüksektir.

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Kale ve Baburşah'ın (2017) sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi eğilimlerinin eğitim düzeyine göre değişmediğini belirten araştırma sonucuyla farklılık gösterdiği belirtilebilir.

Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğretim zamanı etkililiğinin mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

4.1. Öneriler

Okullarda önceden belirlenen planların ya da eğitim-öğretimin etkili işleyişine engel yaratan faktörlerle ilgili okul yöneticilerinin bürokrasi, yoğun iş yükü, resmi yazışmalar, evrak takibi vb. gibi örgütsel zaman tuzaklarının eğitim-öğretimin daha etkili yönetilmesi amacıyla azaltılması yönünde çalışmalar yapılabilir.

Öğretim zamanının etkili kullanılmasını olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin öğretime ayrılan zamanın etkili kullanılması ve öğrenci başarısı bakımından müfredatın içeriği gözden geçirilebilir, derslerin uygulama boyutu artırılabilir, öğrencinin hayatına katkısı olmayan ders ve konular programdan çıkartılabilir.

KAYNAKÇA

Berliner, D. C. (1978). *Allocated time, engaged time, and academic learning time in elementary school mathematics instruction*. Paper presented in National Council on Teaching Mathematics, San Diego, CA.

- Bright, G. W. (1988). Time-on-task in computer and non-computer estimation games. *Journal of Computers in Mathematics and Science Teaching*, 7(4), 41-46
- Cotton, K. (1989). *Educational time factors, school improvement research series*. Closeup #8. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Çubukçu, Z., ve Girmen, P. (2008). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin görüşleri. *Bilig*, 44, 123-142.
- Farbman, D. A. (2015). *The case for improving and expanding time in school: A review of key research and practice*. National Center on Time & Learning.
- Kale, M., ve Baburşah, D. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi eğilimlerinin belirlenmesi. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 5(1), 75-88.
- Kamens, D. H., Meyer, J. W., & Benavot, A. (1996). Worldwide patterns in academic secondary education curricula. *Comparative Education Review*, 40(2), 116-138.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları
- Lavy, V. (2015). Do differences in schools' instruction time explain international achievement gaps? Evidence from developed and developing countries. *The Economic Journal*, 125(588), 397- 424.
- Lomax, R. G., & Cooley, W. W. (1979). *The student achievement-instructional time relationship*. Paper presented at the 63rd annual meeting of the American Educational Research Association, San Francisco.
- Organization for Economic Co-operation and Development (2017). *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, Paris.: OECD.
- Türkan, Ü. (2018). *Öğretmenlerin zaman yönetimi becerilerinin incelenmesi: İstanbul ili Küçükçekmece ilçesi örneği*. (yüksek lisans tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.